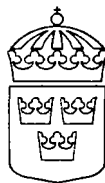

Utbildningsutskottets betänkande

1989/90:UbU28

Elevmedverkan i arbetsmiljöarbetet

1989/90
UbU28

I detta betänkande behandlas förslag som regeringen förelagt riksdagen i proposition 1989/90:61 om elevmedverkan i arbetsmiljöarbetet (arbetsmarknadsdepartementet) jämte motioner.

Propositionen

Regeringen har i proposition 1989/90:61 om elevmedverkan i arbetsmiljöarbetet föreslagit att riksdagen antar det av lagrådet granskade lagförslaget.

Motionerna

1989/90:Ub10 av Ann-Cathrine Haglund m.fl. (m) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om förutsättningarna för en god arbetsmiljö,
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att elevernas medverkan i arbetsmiljöarbetet inte skall inkräkta på undervisningen.

1989/90:Ub11 av Ylva Johansson m.fl. (vpk) vari yrkas

1. att riksdagen i enlighet med vad som i motionen anförts beslutar om en sådan ändring i den av regeringen föreslagna förändringen av arbetsmiljölagen 6 kap. 17 § att följande tillförs som ett nytt stycke efter det första stycket: "Elevskyddsombud äger rätt att delta i skyddskommittésammanträde med yttrande- och förslagsrätt.",
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om utvärdering av de studerandes möjligheter att påverka arbetsmiljön,
3. att riksdagen i enlighet med vad som i motionen anförts beslutar om sådan ändring i den av regeringen föreslagna förändringen av arbetsmiljölagen 6 kap. 18 § att följande tillförs före det sista stycket: "Elevskyddsombud har rätt att påkalla det biträde från representant för rikstäckande elevorganisation som behövs för genomförandet av uppdraget."

4. att riksdagen i enlighet med vad som i motionen anförs beslutar om sådan ändring i sekretesslagen 14 kap. 7 §: att första stycket ändras till "— — — företrädare för arbetsorganisation, skyddsombud eller elevskyddsombud som uppnått myndig ålder", att tredje stycket ändras till "— — — företrädare för arbetstagarorganisation, skyddsombud, ledamot av skyddskommitté, elevskyddsombud som uppnått myndig ålder eller den som deltar i anpassnings- och rehabiliteringsverksamhet — — —",

5. att riksdagen i enlighet med vad som i motionen anförs beslutar om sådan ändring i den av regeringen föreslagna arbetsmiljölagen 6 kap. 18 § att: "Elevskyddsombuden har rätt till den information som behövs för uppdraget med undantag av information om uppgifter som är föremål för tystnadsplikt — — —" ändras till: "Elevskyddsombuden har rätt till den information som behövs för uppdraget. De elevskyddsombud som ej uppnått myndighetsålder äger ej rätt till den information om uppgifter som är föremål för tystnadsplikt.",

6. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om elevskyddsombudens inflytande över utbildningen av elevskyddsombud,

7. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om finansieringen av elevskyddsombudens utbildning,

8. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om möjlighet till extraundervisning,

9. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om arvodering av elevskyddsombuden inom högskolan,

10. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om elevskyddsombudens möjlighet att sprida information,

11. att riksdagen i enlighet med vad som anförs i motionen beslutar om sådan ändring i den av regeringen föreslagna förändringen av arbetsmiljölagen 6 kap. 18 § att följande stycke tillförs det första stycket: "Finns vid ett arbetsställe fler elevskyddsombud får ett av ombuden utses som elevhuvudskyddsombud med uppgift att samordna elevskyddsombudens verksamhet."

1989/90:Ub12 av Claes Roxbergh m.fl. (mp) vari yrkas

1. att riksdagen avslår det genom regeringens proposition 1989/90:61 framlagda förslaget i 6 kap. 17 § andra stycket till lag om ändring i arbetsmiljölagen (1977:1160),

2. att riksdagen, om yrkande 1 inte bifalls, gör sådan ändring i arbetsmiljölagen att förälder får rätt att företräda elever i lägre årskurs än årskurs 7 i egenskap av elevskyddsombud enligt lagen.

1989/90:Ub218 av Bengt Westerberg m.fl. (fp) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om skolans arbetsmiljö, elevskyddsombud och företagshälsovård för elever.

Motiveringen återfinns i motion 1989/90:A217.

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om skolans arbetsmiljö och ansvaret för denna,
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om elevskyddsombud på alla stadier eller i andra hand föräldraombud för de elevgrupper som ej har rösträtt,
3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att decentralisera beslut om skolan ända ner till den enskilda skolans styrelse,
4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om skolans elevantal.

Utskottet

I proposition 1988/89:4 om skolans utveckling och styrning föreslogs bl.a. att företrädare för eleverna skall medverka i skolans skyddsarbete för att stärka elevernas ställning och ge dem möjlighet att påverka och ta ansvar för sin arbetsmiljö. Enligt förslaget skulle två elevföreträdare utses för varje årskurs på högstadiet och bland dem två adjungeras till skolans skyddskommitté. För gymnasieskolan och vuxenutbildningen framlades liknande förslag. Utskottet tillstyrkte regeringens förslag (bet. 1988/89:UbU7). Utskottet anförde därvid att alla elever — oavsett stadium och skolform — borde engageras i skolans skyddsarbete. När det gällde eleverna på låg- och mellanstadierna kunde deras medverkan i skolans skyddsarbete, enligt utskottets uppfattning, inte regleras på motsvarande sätt som för äldre elever. De yngre eleverna borde dock ges möjlighet att på olika sätt delta i skolans miljöarbete. Riksdagen biföll vad utskottet hemställt (rskr. 1988/89:95).

En arbetsgrupp (A 1987:D) med uppgift att se över vissa bestämmelser i arbetsmiljölagen (1977:1160, 1988:53) avlämnade i december 1988 betänkandet (Ds 1989:5) Elevmedverkan i arbetsmiljöarbetet, m.m.

Regeringen föreslår i proposition 1989/90:61 om elevmedverkan i arbetsmiljöarbetet vissa ändringar i arbetsmiljölagen. Förslag till ändring i 1 kap. 2 § innebär att arbetsmiljölagen blir tillämplig på grundskolans låg- och mellanstadier i samma utsträckning som för närvarande gäller på skolområdet i övrigt. I 6 kap. beträffande samverkan mellan arbetsgivare och arbetstagare föreslås i propositionen att två nya paragrafer införs. Elever på grundskolans högstadium, i gymnasieskolan och studerande på högre utbildningsnivåer och i vuxenutbildning ges därigenom tillfälle att bl.a. medverka i miljöarbetet på arbetsstället genom elevskyddsombud.

Ändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 1990.

1. Elevers och studerandes medverkan i arbetsmiljöarbetet

1989/90:UbU28

Regeringen föreslår att de som genomgår utbildning skall av huvudmannen för utbildningen ges tillfälle att genom elevskyddsombud medverka i skyddsarbetet på arbetsstället. Arbetsmiljölagen lägger fast principen att elever skall ha rätt att själva kunna påverka sin arbetsmiljö. Inte minst viktig är den attitydpåverkan som en medverkan i arbetsmiljöarbetet kan innebära. Enligt regeringen är det därför väsentligt att *elever och studerande* kan *medverka i arbetsmiljöarbetet* i organiserade former, i t.ex. skyddskommittéer och skyddsronder. Allmänt bör gälla att elevskyddsombuden skall beredas tillfälle att delta i skyddsarbetet i alla väsentliga avseenden, t.ex. när det gäller planering av nya eller ändrade lokaler. Regler om elevernas representation i skolans skyddskommitté bör införas i arbetsmiljöförordningen (1977:1166, 1989:368).

Utskottet anser att regeringens förslag i denna del (6 kap. 17 § första stycket) överensstämmer med den grundsyn om ett ökat inflytande och medansvar för eleverna i skolans hela verksamhet som utskottet tidigare ställt sig bakom (jfr bet. 1988/89:UbU7, s. 31 f.). Som framgår av propositionen har eleverna sedan länge deltagit i skolans skyddsverksamhet. I syfte att öka elevernas engagemang för sin arbetsmiljö och positivt påverka deras attityder i detta hänseende är det enligt utskottets uppfattning väsentligt att eleverna nu kan medverka i skolans skyddsverksamhet i organiserade former. Med det anförda föreslår utskottet att riksdagen antar det i proposition 1989/90:61 framlagda förslaget till lag om ändring i arbetsmiljölagen såvitt avser 6 kap. 17 § första stycket.

I motion 1989/90:Ub11 (vpk) yrkande 1 föreslås *förslagsrätt för elevskyddsombuden* i skyddskommittén. Enligt motionärerna är det en förutsättning för att elevskyddsombudens förslag och åsikter skall tas på allvar att de har en lagstadgad rätt att lägga fram förslag och få dem behandlade i skyddskommittén. Motionärerna föreslår att elevskyddsombudens förslagsrätt skrivs in i det av regeringen framlagda förslaget till lag om ändring i arbetsmiljölagen såvitt avser 6 kap. 17 § arbetsmiljölagen genom att följande tillförs som ett nytt stycke efter det första stycket: "Elevskyddsombud äger rätt att delta i skyddskommittésammanträde med yttrande- och förslagsrätt."

Riksdagen behandlade bl.a. frågan om förslagsrätt för elevskyddsombud i samband med beslutet (prop. 1988/89:4, bet. 1988/89:UbU7, rskr. 1988/89:95) om skolans utveckling och styrning. Utskottet anförde att elevföreträdare i skolans skyddskommitté är att betrakta som adjungerade ledamöter och därför inte kan ha förslagsrätt och beslutanderätt. Som även framhålls i propositionen kan en fullständig anpassning till de förhållanden som gäller för arbetstagarnas ledamöter i skyddskommittén inte ske beroende på att verksamheten i skyddskommittén till stor del regleras i avtal. Utskottet förutsätter dock att elevernas synpunkter kommer att beaktas i skyddskommitténs arbete så att de i enlighet med intentionerna i propositionen kommer att få ett reellt

inflytande i skolans skyddsverksamhet. Enligt vad utskottet erfarit kommer en översyn av arbetsrättslagstiftningen att göras. Utskottet utgår från att det vid denna översyn skapas förutsättningar för att elevskyddsombuden förutom yttranderätt även skall ges förslagsrätt i skyddskommittén. Detta bör riksdagen med anledning av proposition 1989/90:61 och motion 1989/90:Ub11 yrkande 1 som sin mening ge regeringen till känna.

Regeringen föreslår att arbetsmiljölagen görs tillämplig på i princip allt praktiskt och teoretiskt arbete som utförs under utbildning. Enligt regeringen är det nu befogat att låta arbetsmiljölagen omfatta hela skolan, särskilt med tanke på att de skador som inträffar på mellanstadiet enligt gjorda undersökningar är fler än de som inträffar på högstadiet. Vidare kan elevmedverkan i lämpliga former vara av värde även på nivåer som ligger under högstadiet. Regeringen anser dock att de föreslagna reglerna om organiserad elevmedverkan i skolans skyddsverksamhet inte bör gälla för elever i årskurserna 1–6 i grundskolan eller motsvarande ungdomsutbildning. Enligt föredragande statsrådet finns det dock inget som hindrar att eleverna i takt med sin mognad får möjlighet att i olika former vid sidan av det organiserade skyddsarbetet delta i skolans arbetsmiljöarbete.

I motionerna 1989/90:Ub12 (mp) yrkande 1, 1989/90:Ub218 (fp) delvis och 1989/90:Ub258 yrkande 2 delvis bör elevmedverkan i skolans skyddsverksamhet kunna gälla för lägre årskurser än årskurs 7 och i princip även för lågstadiet. Enligt motionärerna bör riksdagen därför avslå regeringens förslag till lag om ändring i arbetsmiljölagen såvitt avser 6 kap. 17 § andra stycket.

Utskottet vidhåller sin tidigare uppfattning (jfr bet. 1988/89:UbU7) att *yngre elevers medverkan i skolans skyddsverksamhet* inte kan regleras på motsvarande sätt som för äldre elever och studerande. Utskottet vill dock understryka vikten av att även dessa elever bör ges möjlighet att på olika sätt delta i skolans miljöarbete. Utifrån bestämmelserna i 3 kap. grundskoleförordningen om elevers rätt till information och samråd i frågor av stor betydelse för dem bör de yngre elevernas medverkan i skolans arbetsmiljö och skyddsverksamhet kunna organiseras i lämpliga former. Utskottet tillstyrker sålunda den av regeringen föreslagna begränsningen när det gäller elevmedverkan i skyddsverksamheten för yngre elever enligt 6 kap. 17 § andra stycket. Med det anförda avstyrker utskottet motionerna 1989/90:Ub12 yrkande 1, 1989/90:Ub218 och 1989/90:Ub258 yrkande 2, samtliga delvis.

Som andrahandsalternativ när det gäller yngre elevers medverkan i skolans skyddsarbete finns i motionerna 1989/90:Ub12 yrkande 2, 1989/90:Ub218 delvis och 1989/90:Ub258 yrkande 2 delvis förslag om *vårdnadshavares medverkan i skolans skyddsverksamhet*. Motionärerna anser att vårdnadshavare till elever bör kunna företräda elever i lägre årskurser än årskurs 7 i grundskolan när det gäller arbetet i skolans skyddsverksamhet.

Utskottet delar regeringens uppfattning i propositionen att avsikten med föreliggande förslag är att eleverna skall medverka i skolans

skyddsverksamhet genom elevskyddsombud utsedda bland eleverna. I propositionen anförts (s. 17): "Genom medverkan skall eleverna ha möjlighet att påverka sin arbetsmiljö samt som en förberedelse för arbetslivet lära sig att delta i det samspel mellan olika parter som förutsätts i arbetsmiljölagen." Utskottet utgår från att vårdnadshavare till elever på grundskolans låg- och mellanstadier har möjlighet att på annat sätt medverka i skolans miljöarbete i en för eleverna positiv riktning (jfr 3 kap. 1–12 §§ grundskoleförordningen om samverkansformer). Mot denna bakgrund föreslår utskottet att riksdagen avslår motionerna 1989/90:Ub12 yrkande 2, 1989/90:Ub218 delvis och 1989/90:Ub258 yrkande 2 delvis.

Beträffande *lagbestämmelsen om yngre elevers medverkan i skolans skyddsverksamhet* föreslås i motionerna 1989/90:Ub12 yrkande 1, 1989/90:Ub218 och 1989/90:Ub258 yrkande 2, samtliga delvis, att riksdagen avslår det i proposition 1989/90:61 framlagda förslaget till lag om ändring i arbetsmiljölagen såvitt avser 6 kap. 17 § andra stycket.

Utskottet föreslår i konsekvens med vad utskottet anfört i det föregående att riksdagen med bifall till proposition 1989/90:61 och med avslag på motionerna 1989/90:Ub12 yrkande 1, 1989/90:Ub218 delvis och 1989/90:Ub258 yrkande 2 delvis antar det i proposition 1989/90:61 framlagda förslaget till lag om ändring i arbetsmiljölagen såvitt avser 6 kap. 17 § andra stycket.

2. Elevskyddsombudens rätt till information, m.m.

I 6 kap. 18 § i det av regeringen framlagda förslaget till lag om ändring i arbetsmiljölagen anges *vissa förutsättningar för elevskyddsombudens medverkan i skyddsverksamheten*. Elevskyddsombuden skall utses av eleverna och väljas bland dem. Huvudmannen för utbildningen åläggs att svara för att elevskyddsombuden får utbildning och den ledighet som behövs för uppdraget. Slutligen ges elevskyddsombuden rätt att ta del av de uppgifter som behövs för uppdraget med undantag av sådana uppgifter som omfattas av tystnadsplikt enligt 7 kap. 13 § första stycket arbetsmiljölagen, dvs. uppgifter om yrkeshemligheter, arbetsförfarande, affärsförhållande, enskildas personliga förhållande eller förhållande av betydelse för landets försvar. Inom offentlig verksamhet gäller sekretesslagen (1980:100).

I motion 1989/90:Ub11 (vpk) framförs förslag till tillägg och ändringar i regeringens förslag till ändring i arbetsmiljölagen i vad avser 6 kap. 18 §.

Enligt motionärerna är det befogat att ge eleverna möjlighet att välja ett av elevskyddsombuden till elevhuvudskyddsombud för att samordna elevskyddsombudens verksamhet (yrkande 11). Följande stycke bör tillföras som ett nytt andra stycke i det av regeringen framlagda förslaget till lag om ändring i arbetsmiljölagen såvitt avser 6 kap. 18 §:

"Finns vid ett arbetsställe fler elevskyddsombud får ett av ombuden utses som elevhuvudskyddsombud med uppgift att samordna elevskyddsombudens verksamhet."

Enligt motionärerna bör elevskyddsombuden ges rätt att ta hjälp i sitt arbete av t.ex. centralt anställda funktionärer inom olika elevorganisationer (yrkande 3). Detta bör regleras i arbetsmiljölagen genom följande tillägg före det sista stycket i den av regeringen föreslagna 6 kap. 18 §:

"Elevskyddsombud har rätt att påkalla det biträde från representant för rikstäckande elevorganisation som behövs för genomförandet av uppdraget."

Motionärerna vänder sig vidare mot regeringens förslag att elevskyddsombuden inte skall ges möjlighet att ta del av sådana uppgifter som omfattas av tystnadsplikt. Motionärerna delar bedömningen i propositionen att omyndiga elever inte bör få ta del av sekretessbelagda uppgifter. De anser däremot att det inte finns anledning att hindra myndiga elevskyddsombud att ta del av hemlig information i likhet med vad som gäller för skyddsombuden. Mot denna bakgrund föreslås (yrkande 5) följande ändring i 6 kap. 18 § tredje stycket:

"Elevskyddsombuden har rätt till den information som behövs för uppdraget med undantag av information om uppgifter som är föremål för tystnadsplikt — — —" ändras till "Elevskyddsombuden har rätt till den information som behövs för uppdraget. De elevskyddsombud som ej uppnått myndighetsålder äger ej rätt till information om uppgifter som är föremål för tystnadsplikt — — —"

Utskottet vill med anledning av motionsyrkandena anföra följande.

När det först gäller möjligheten att välja ett av elevskyddsombuden till elevhuvudskyddsombud utgår utskottet från att utsedda elevskyddsombud i skyddskommittén i praktiken kommer att få ett ansvar för att samordna elevernas verksamhet i miljöarbetet. Något tillägg i det av regeringen framlagda förslaget till lag om ändring i arbetsmiljölagen såvitt avser 6 kap. 18 § är enligt utskottets uppfattning inte motiverat.

Utskottet avstyrker även motionsyrkandet om att elevskyddsombuden skall kunna få hjälp i sitt arbete av t.ex. centralt anställda funktionärer inom olika elevorganisationer. Utskottet utgår från att elevskyddsombuden på egen hand skaffar sig den information som fordras för att fullgöra uppdragen i skyddsverksamheten. Detta utesluter självfallet inte att centrala elev- och studerandeorganisationer kan bistå eleverna och de studerande med upplysningar och ge dem råd i olika skyddsfrågor. Utskottet vill även erinra om bestämmelsen i 6 kap. 2 § arbetsmiljölagen om regionalt skyddsombud. Sådant skyddsombud, som utses utanför kretsen av arbetstagare på arbetsstället, kan medges bistå arbetstagarna på arbetsställe med ett mindre antal arbetstagare. Denna bestämmelse är självfallet även tillämplig på mindre arbetsställen inom skol- och utbildningsväsendet. Ett särskilt tillägg i denna fråga bör således inte införas i 6 kap. 18 § regeringens förslag till lag om ändring i arbetsmiljölagen.

När det gäller frågan om elevskyddsombudens rätt till information för att på ett tillfredsställande sätt kunna medverka i arbetsmiljöarbetet delar utskottet föredragande statsrådets uppfattning att elevskyddsombuden inte skall ha rätt till sådana uppgifter som omfattas av tystnadsplikt. I detta avseende bör elevskyddsombuden inte jämföras med

skyddombuden, som enligt 6 kap. 9 § arbetsmiljölagen har rätt att få tillgång till även hemlig information i enlighet med 14 kap. 7 § sekretesslagen (1980:100). Det kan gälla t.ex. personuppgifter i anpassningsärenden eller företagshemligheter. I detta avseende bör enligt utskottets uppfattning inte någon fullständig anpassning göras till de förhållanden som gäller för anställda. Att myndighetsåldern skulle utgöra ett kriterium för rätten att även få del av sekretessbelagda uppgifter, vilket föreslås i motion 1989/90:Ub11, är enligt utskottets uppfattning inte tillämpligt i detta sammanhang.

Med hänvisning till det anförda föreslår utskottet att riksdagen med bifall till proposition 1989/90:61 och med avslag på motion 1989/90:Ub11 yrkandena 3, 5 och 11 antar det i propositionen framlagda förslaget till lag om ändring i arbetsmiljölagen såvitt avser 6 kap. 18 §.

Beträffande *lagförslaget i övrigt* hemställer utskottet att riksdagen antar det av regeringen framlagda förslaget om lag om ändring i arbetsmiljölagen.

Enligt motion 1989/90:Ub11 (vpk) yrkande 4 bör uppnådd myndighetsålder för elevskyddsombuden vara avgörande för deras rätt att även få del av sekretessbelagda uppgifter. Mot denna bakgrund föreslås i motionen *ändring i 14 kap. 7 § sekretesslagen (1980:100)* i dels första stycket, dels tredje stycket enligt bilaga 4 som Reservantens förslag betecknade lydelse till lag om ändring i sekretesslagen.

I konsekvens med utskottets ställningstagande när det gäller elevskyddsombudens rätt till sådana uppgifter som omfattas av tystnadsplikt enligt 7 kap. 13 § första stycket arbetsmiljölagen anser utskottet det inte heller motiverat att riksdagen beslutar om ändring i 14 kap. 7 § sekretesslagen i enlighet med motionsyrkandet. Med det anförda avstyrker utskottet motion 1989/90:Ub11 yrkande 4.

3. Elevskyddsombudens rätt till ledighet och utbildning, m.m.

Enligt motion 1989/90:Ub10 (yrkande 2) är det inte rimligt att eleverna skall avstå från ordinarie undervisning för att syssla med arbetsmiljöfrågor. Elevernas medverkan i arbetsmiljöarbetet får inte inkräkta på undervisningen. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Utskottet vill med anledning av motionsyrkandet anförda följande.

Frågor om *ledighet för elevskyddsombuden* i ungdomsskolan för att på olika sätt medverka i skolans arbetsmiljöarbete bör enligt utskottets uppfattning avgöras på lokal nivå. Utskottet utgår från att skolledningens i möjligaste mån undviker att använda undervisningstid för skyddsronder, sammanträden i skyddskommittén m.m. Utskottet vill påpeka att i gymnasieskolan finns möjlighet att inom schemats ram använda TTF-tid (TTF, timme till förfogande) för skyddsverksamhet. Utskottet förutsätter vidare att det föreliggande förslaget om reglering i lag av bl.a. elevernas medverkan i skolans skyddsverksamhet kommer att leda

till bättre planering och genomförande av skyddsverksamheten än vad som hittills har kunnat ske i skolorna. Med hänvisning till det anförda föreslår utskottet att riksdagen avslår motion 1989/90:Ub10 yrkande 2.

Frågan om *extraundervisning för elevskyddsombuden* tas upp i motion 1989/90:Ub11 (vpk). Motionärerna anser att elevskyddsombuden i ungdomsskolan, inom kommunal utbildning för vuxna och i folkhögskolor skall ges möjlighet till extra undervisning för att ersätta den lektionstid som elevskyddsombuden använder för skyddsarbetet (yrkande 8). Enligt motionärerna är det motiverat att elevskyddsombuden inom högskolan i stället för att få extraundervisning arvoderas för arbetet i skyddsverksamheten (yrkande 9).

Med anledning av motionsyrkandet vill utskottet anföra följande.

Stödundervisning m.m. för elever i grundskolan regleras i 5 kap. grundskoleförordningen. I 3 § anges beträffande stödundervisning under en begränsad tid, att stödundervisning får anordnas för elever som på grund av deltagande i sammanträden med arbetsnärhetskonferenser eller klasskonferenser gått miste om lektioner. Även i gymnasieskolan finns resurser för stödundervisning inom ramen för timmar för förstärkningsändamål (17 kap. 21 § gymnasieförordningen). I grundskolan beslutar rektor om stödresursens användning (5 kap. 1 § grundskoleförordningen). I gymnasieskolan skall styrelsen för skolan fastställa en plan med allmänna riktlinjer för användningen av timmar för förstärkningsändamål (17 kap. 31 § gymnasieförordningen). Till kostnader för stödundervisning inom komvux lämnas statsbidrag i form av s.k. schablontillägg (4 a kap. 10 § vuxenutbildningsförordningen).

I propositionen anför föredragande statsrådet att behovet av extra undervisning torde vara aktuellt endast i ungdomsskolan och i begränsad omfattning. Enligt föredragande statsrådet kan nuvarande föreskrifter om stödundervisning behöva kompletteras.

När det gäller elevskyddsombuden inom högskolan vill utskottet hänvisa till förordningen (UHÄ-FS 1989:27) om ersättning till ledamöter i styrelser m.fl. organ inom högskolan. I denna förordning bemyndigar regeringen styrelse för högskoleenhet att meddela de föreskrifter som kan erfordras om arvoden till ledamöter och suppleanter i organ inom högskolan.

Med det anförda anser utskottet att syftet med motion 1989/90:Ub11 yrkandena 8 och 9 är tillgodosett, varför motionen avstyrks.

När det gäller *finansiering av elevskyddsombudens utbildning* är det enligt motion 1989/90:Ub11 (vpk) yrkande 7 inte realistiskt att utbildningen skall finansieras med befintliga anslag.

Utskottet vill med anledning av motionsyrkandet anföra följande.

I propositionen hänvisas till arbetsgruppens (A 1987:D) beräkning av kostnaderna för reformen. Med utgångspunkt i en genomsnittlig utbildningstid om en dag till en kostnad per individ till 200 kr. beräknas den totala årliga kostnaden för utbildningen av elevskyddsombud i arbetsmiljöarbetet uppgå till ca 2 milj.kr. I propositionen hänvisas vidare till förordningen (1982:608, 1989:377) om statsbidrag till lokal skolutveckling m.m., i vilken anges att bidragsdelen för lokalt

utvecklingsarbete får användas till utvecklingsarbete som har till syfte att främja och stärka elevernas inflytande och medbestämmande. Föredragande statsrådet är av den uppfattningen att kostnader för utbildning av elevskyddsombuden ryms inom ramen för de medel som på detta sätt disponeras för utvecklingsarbete inom grundskolan, gymnasieskolan och kommunal utbildning för vuxna. Beträffande universitet, högskolor, folkhögskolor m.fl. anser föredragande statsrådet att kostnader för reformen bör kunna täckas inom ramen för befintliga medel för verksamheten.

Utskottet delar föredragande statsrådets uppfattning att elevskyddsombudens utbildning bör kunna finansieras med befintliga medel och i enlighet med gällande bestämmelser om statsbidrag för lokal skolutveckling i såväl grundskolan som gymnasieskolan. Utskottet finner det med hänvisning till det anförda inte påkallat att riksdagen gör något särskilt uttalande med anledning av motion 1989/90:Ub11 yrkande 7, varför den avstyrks.

I motion 1989/90:Ub11 (vpk) anføres att elevskyddsombudens utbildning i arbetsmiljöfrågor är av central betydelse för att elever och studerande skall kunna ta sitt ansvar och medverka till en bättre arbetsmiljö. När det gäller *ansvaret för utbildningen av elevskyddsombuden* ställer sig motionärerna positiva till regeringens förslag att skolhuvudmannen skall se till att elevskyddsombuden får adekvat utbildning för sitt uppdrag. Motionärerna anser dock inte att skolhuvudmannen skall kunna avgöra i vilken regi utbildningen skall ske. Elevskyddsombuden bör själva få avgöra detta. Ansvaret för utbildningens organisation bör därför åläggas elevskyddsombuden och huvudmannen gemensamt (yrkande 6). När det gäller förutsättningarna att sprida information om skyddsverksamheten till elever och studerande bör enligt motionärerna huvudmannen för utbildningen medverka till att sådan information trycks och blir distribuerad (yrkande 10). Slutligen föreslås i motionen att systemet med elevskyddsombud skall utvärderas efter cirka tre år för att bedöma om ytterligare lagstiftning eller andra insatser behövs för att stärka de studerandes möjligheter att påverka sin arbetsmiljö (yrkande 2).

Utskottet vill med anledning av motionsyrkandena anföra följande.

När det gäller de i motionen aktualiserade frågorna om ansvaret för utbildningen och förutsättningarna för att informera elever och studerande om skyddsverksamheten vill utskottet hänvisa till bestämmelserna i gällande förordningar om samråd inom skolväsendet (3 kap. grundskoleförordningen, 7 kap. gymnasieförordningen, 1 kap. 7—9 §§ vuxenutbildningsförordningen) och liknande bestämmelser inom andra utbildningar och inom högskolan (jfr 16—31 §§ högskolelagen). Utskottet anser att elevmedverkan i arbetsmiljöarbetet är av sådan betydelse att bl.a. frågor om planering och genomförande av elevskyddsombudens utbildning samt vissa praktiska saker när det gäller information om skyddsverksamheten bör tas upp i skolans ordinarie samverkansorgan och få en för verksamheten tillfredsställande lösning enligt intentionerna bakom regeringens förslag om elevmedverkan i

arbetsmiljöarbetet. Utskottet utgår från att detta även blir fallet inom andra utbildningar och inom högskolan. När det gäller frågan om utvärdering av reformen förutsätter utskottet vidare att myndigheterna inom skolväsendet och högskolan inom ramen för sin allmänna tillsyn av verksamheten kommer att följa upp elevernas och de studerandes reella möjligheter att medverka i arbetsmiljöarbetet. Med hänvisning till det anförda föreslår utskottet att riksdagen avslår motion 1989/90:Ub11 yrkandena 2, 6 och 10.

4. Skolmiljön

I tre motioner tas frågan upp om *skolmiljöns* betydelse för skolans hela verksamhet. I motion 1989/90:Ub10 (m) yrkande 1 framhålls att utöver den fysiska miljön har även andra faktorer betydelse för skolmiljön som helhet. Vilka krav som ställs på eleverna, hur arbetet utvärderas eller hur regler utformas är enligt motionärerna viktiga förutsättningar för arbetet i skolan. Enligt motion 1989/90:Ub218 (fp) delvis måste skolan, som en arbetsplats bland andra, erbjuda sunda och säkra miljöer för både lärare, elever och övrig personal. Enligt motionärerna är det i skolan som de första och viktiga stegen tas mot ett ökat arbetsmiljömedvetande. I samma motion förelås att den kommunala företagshälsovården även bör omfatta eleverna. I motion 1989/90:Ub258 (mp) understryks vikten av den psykosociala miljön i skolan. Det arbetssätt som bedrivs i undervisningen och skolledningens och lärarnas attityder har därvid stor betydelse för eleverna (yrkande 1). Besluten om skolan bör decentraliseras och fattas av en lokal styrelse på varje skolenhet (yrkande 3). Denna styrelse skall bestå av elever, föräldrar och skolpersonal. För att kunna överblicka och påverka vad som händer i skolan bör elevantalet på varje skolenhet vara begränsat till ca 250–400 elever på de lägre stadierna (yrkande 4).

När det gäller skolmiljön vill utskottet hänvisa till riksdagens behandling av proposition 1989/90:41 (bet. 1989/90:UbU9, rskr. 1989/90:58) om kommunalt huvudmannaskap för lärare m.fl. på skolområdet. Utskottet konstaterade bl.a. att skolmiljön är av varierande standard men att kommunerna, som har ansvaret för att hålla goda skollokaler, har börjat en upprustning av sina skollokaler. Utskottet ansåg dock att statliga åtgärder behövdes och att dessa till sin volym och sin utformning skulle vara sådana att de verkar snabbt och att de kraftigt stimulerar kommunerna till förbättringar av den fysiska miljön i skolorna. Riksdagen beslutade därför anvisa 300 milj.kr. per år i 1990 års prisläge till kommunerna under en tioårsperiod för förbättringar av skolornas fysiska miljö. När det gäller frågorna i motion 1989/90:Ub258 om ett decentraliserat beslutsansvar vill utskottet hänvisa till riksdagens behandling av regeringens förslag om skolans utveckling och styrning vid riksmötet 1988/89 (prop. 1988/89:4, bet. 1988/89:UbU7, rskr. 1988/89:95).

Med hänvisning till det anförda föreslår utskottet att riksdagen avslår motionerna 1989/90:Ub10 yrkande 1, 1989/90:Ub218 delvis och 1989/90:Ub258 yrkandena 1, 3 och 4.

1989/90:UbU28

Hemställan

Utskottet hemställer

1. beträffande *elevers och studerandes medverkan i skyddsverksamheten*

att riksdagen antar det i proposition 1989/90:61 framlagda förslaget till lag om ändring i arbetsmiljölagen såvitt avser 6 kap. 17 § första stycket,

2. beträffande *förslagsrätt för elevskyddsombud*

att riksdagen med anledning av proposition 1989/90:61 och motion 1989/90:Ub11 yrkande 1 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

3. beträffande *yngre elevers medverkan i skolans skyddsverksamhet*

att riksdagen med bifall till proposition 1989/90:61 i denna del och med avslag på motionerna 1989/90:Ub12 yrkande 1, 1989/90:Ub218 och 1989/90:Ub258 yrkande 2, samtliga delvis, godkänner vad utskottet anför,

res. 1 (fp, mp)

4. beträffande *vårdnadshavares medverkan i skolans skyddsverksamhet*

att riksdagen med bifall till proposition 1989/90:61 i denna del och med avslag på motionerna 1989/90:Ub12 yrkande 2, 1989/90:Ub218 delvis och 1989/90:Ub258 yrkande 2 delvis godkänner vad utskottet anför,

res. 2 (fp, mp)

5. beträffande *lagbestämmelsen om yngre elevers medverkan i skolans skyddsverksamhet*

att riksdagen med bifall till proposition 1989/90:61 och med avslag på motionerna 1989/90:Ub12 yrkande 1, 1989/90:Ub218 och 1989/90:Ub258 yrkande 2, samtliga delvis, antar det i propositionen framlagda förslaget till lag om ändring i arbetsmiljölagen såvitt avser 6 kap. 17 § andra stycket,

res. 3 (fp, mp)

res. 4 (fp, mp)

6. beträffande *vissa förutsättningar för elevskyddsombudens medverkan i skyddsverksamheten*

att riksdagen med bifall till proposition 1989/90:61 och med avslag på motion 1989/90:Ub11 yrkandena 3, 5 och 11 antar det i propositionen framlagda förslaget såvitt avser 6 kap. 18 §,

res. 5 (vpk)

7. beträffande *lagförslaget i övrigt*

att riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i arbetsmiljölagen i den mån det inte omfattas av vad utskottet hemställt under momenten 1, 5 och 6,

8. beträffande *ändring i 14 kap. 7 § sekretesslagen*
att riksdagen avslår motion 1989/90:Ub11 yrkande 4,
res. 6 (vpk)

9. beträffande *elevskyddsombudens ledighet för skyddsarbetet*
att riksdagen avslår motion 1989/90:Ub10 yrkande 2,
res. 7 (m)

10. beträffande *extraundervisning för elevskyddsombud m.m.*
att riksdagen avslår motion 1989/90:Ub11 yrkandena 8 och 9,

11. beträffande *finansiering av elevskyddsombudens utbildning*
att riksdagen avslår motion 1989/90:Ub11 yrkande 7,
res. 8 (vpk)

12. beträffande *ansvaret för utbildningen av elevskyddsombud m.m.*

att riksdagen avslår på motion 1989/90:Ub11 yrkandena 2, 6 och 10,

13. beträffande *skolmiljön*
att riksdagen avslår motionerna 1989/90:Ub10 yrkande 1,
1989/90:Ub218 delvis och 1989/90:Ub258 yrkandena 1, 3 och 4.
res. 9 (m)
res. 10 (mp)

Stockholm den 19 april 1990

På utbildningsutskottets vägnar

Lars Gustafsson

Närvarande: Lars Gustafsson (s), Helge Hagberg (s), Ann-Cathrine Haglund (m), Lars Leijonborg (fp), Lars Svensson (s), Ingvar Johnsson (s), Margareta Israelsson (s), Berit Löfstedt (s), Birger Hagård (m), Carl-Johan Wilson (fp), Marianne Andersson i Vårgårda (c), Björn Samuelson (vpk), Eva Goës (mp), Ingegerd Wärnersson (s), Jan Björkman (s), Ulf Melin (m) och Marianne Jönsson (c).

Reservationer

1. Yngre elevers medverkan i skolans skyddsverksamhet (mom. 3)

Lars Leijonborg (fp), Carl-Johan Wilson (fp) och Eva Goës (mp) anser *dels* att den del av utskottets yttrande som på s. 5 börjar med "Utskottet vidhåller" och slutar med "samtliga delvis" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser i likhet med motionärerna att elevskyddsombud bör finnas på alla stadier i skolan. Även de yngre eleverna kan ha kunskaper, överblick och mognad för att medverka i skolans skyddsarbete på ett organiserat sätt. Utskottet föreslår att riksdagen med bifall

till motionerna 1989/90:Ub12 yrkande 1, 1989/90:Ub218 och 1989/90:Ub258 yrkande 2, samtliga delvis, samt med avslag på proposition 1989/90:61 i denna del godkänner vad utskottet anfört.

dels att moment 3 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

3. *beträffande yngre elevers medverkan i skolans skyddsverksamhet*

att riksdagen med bifall till motionerna 1989/90:Ub12 yrkande 1, 1989/90:Ub218 och 1989/90:Ub258 yrkande 2, samtliga delvis, samt med avslag på proposition 1989/90:61 i denna del godkänner vad utskottet anfört,

2. Vårdnadshavares medverkan i skolans skyddsverksamhet (mom. 4)

Vid avslag på reservation 1

Lars Leijonborg (fp), Carl-Johan Wilson (fp) och Eva Goës (mp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 5 börjar med "Utskottet delar" och på s. 6 slutar med "yrkande 2 delvis" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att vårdnadshavare till elever bör kunna fungera som skyddsombud för eleverna i de sex första klasserna i grundskolan. De skulle därvid bl.a. företräda dem i skolans skyddskommitté och delta i skyddsronder.

Utskottet föreslår att riksdagen med bifall till motionerna 1989/90:Ub12 yrkande 2, 1989/90:Ub218 delvis och 1989/90:Ub258 yrkande 2 delvis samt med anledning av proposition 1989/90:61 i denna del godkänner vad utskottet anfört.

dels att moment 4 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

4. *beträffande vårdnadshavares medverkan i skolans skyddsverksamhet*

att riksdagen med bifall till motionerna 1989/90:Ub12 yrkande 2, 1989/90:Ub218 delvis och 1989/90:Ub258 yrkande 2 delvis samt med anledning av proposition 1989/90:61 godkänner vad utskottet anfört,

3. Lagbestämmelsen om yngre elevers medverkan i skolans skyddsverksamhet (mom. 5)

Under förutsättning av bifall till reservation 1

Lars Leijonborg (fp), Carl-Johan Wilson (fp) och Eva Goës (mp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 6 börjar med "Utskottet föreslår" och slutar med "andra stycket" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att riksdagen med bifall till motionerna 1989/90:Ub12 yrkande 1, 1989/90:Ub218 och 1989/90:Ub258 yrkande 2, samtliga delvis, bör avslå det i propositionen framlagda förslaget till

lag om ändring i arbetsmiljölagen såvitt avser 6 kap. 17 § andra stycket, som innebär att de yngre eleverna utestängs från en del av den organiserade skyddsverksamheten i skolan.

1989/90:UbU28

dels att moment 5 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

5. beträffande *lagbestämmelsen om yngre elevers medverkan i skolans skyddsverksamhet*

att riksdagen med bifall till motionerna 1989/90:Ub12 yrkande 1, 1989/90:Ub218 och 1989/90:Ub258 yrkande 2, samtliga delvis, avslår det i proposition 1989/90:61 framlagda förslaget till lag om ändring i arbetsmiljölagen såvitt avser 6 kap. 17 § andra stycket,

4. Lagbestämmelsen om yngre elevers medverkan i skolans skyddsverksamhet (mom. 5)

Under förutsättning av bifall till reservation 2

Lars Leijonborg (fp), Carl-Johan Wilson (fp) och Eva Goës (mp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 6 börjar med "Utskottet föreslår" och slutar med "andra stycket" bort ha följande lydelse:

Utskottet föreslår att riksdagen med bifall till motionerna 1989/90:Ub12 yrkande 2, 1989/90:Ub218 och 1989/90:Ub258 yrkande 2, samtliga delvis, antar i bilaga 2 som Reservanternas förslag betecknade lydelse till lag om ändring i arbetsmiljölagen såvitt avser 6 kap. 17 § andra stycket.

dels att moment 5 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

5. beträffande *lagbestämmelsen om yngre elevers medverkan i skolans skyddsverksamhet*

att riksdagen med bifall till motionerna 1989/90:Ub12 yrkande 2, 1989/90:Ub218 och 1989/90:Ub258 yrkande 2, samtliga delvis, samt med anledning av proposition 1989/90:61 antar i bilaga 2 som Reservanternas förslag betecknade lydelse till lag om ändring i arbetsmiljölagen såvitt avser 6 kap. 17 § andra stycket,

5. Vissa förutsättningar för elevskyddsombudens medverkan i skyddsverksamheten (mom. 6)

Björn Samuelson (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 7 börjar med "Utskottet vill" och på s. 8 slutar med "avser 6 kap. 18 §" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser i likhet med motionärerna att ett av elevskyddsombuden bör utses till huvudskyddsombud och ha till uppgift att samordna elevskyddsombudens verksamhet i en skolenhet. Utskottet tillstyrker motionärernas förslag att en bestämmelse därom införs i arbetsmiljölagen.

Utskottet delar motionärernas uppfattning att elevskyddsombuden måste ges rätt att i skyddsverksamheten kunna begära hjälp av centralt

anställda funktionärer inom olika elevorganisationer. Detta är enligt utskottets uppfattning särskilt viktigt i grundskolan och gymnasieskolan. Även denna fråga bör regleras i arbetsmiljölagen.

När det gäller elevskyddsombudens rätt att få del av uppgifter som omfattas av tystnadsplikt enligt 7 kap. 13 § första stycket arbetsmiljölagen bör omyndiga elever som fungerar som skyddsombud inte ha en sådan rätt. Däremot finns det ingen grund för att hindra myndiga skyddsombud att ta del av samma uppgifter som övriga skyddsombud. Utskottet delar således motionärernas uppfattning att den föreslagna inskränkningen i 6 kap. 18 § endast skall gälla dem som inte uppnått myndig ålder.

Utskottet föreslår att riksdagen med bifall till motion 1989/90:Ub11 yrkandena 3, 5 och 11 samt med anledning av proposition 1989/90:61 antar det i propositionen framlagda förslaget såvitt avser 6 kap. 18 § med den ändring att paragrafen erhåller i bilaga 3 som Reservantens förslag betecknade lydelse.

dels att moment 6 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

6. beträffande *vissa förutsättningar för elevskyddsombudens medverkan i skyddsverksamheten*

att riksdagen med bifall till motion 1989/90:Ub11 yrkandena 3, 5 och 11 samt med anledning av proposition 1989/90:61 antar det i propositionen framlagda förslaget såvitt avser 6 kap. 18 § med den ändringen att paragrafen erhåller i bilaga 3 som Reservantens förslag betecknade lydelse,

6. Ändring i 14 kap. 7 § sekretesslagen (mom. 8)

Björn Samuelson (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 8 börjar med "I konsekvens" och slutar med "yrkande 4" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser i konsekvens med sitt ställningstagande när det gäller frågan om rätt för myndiga elevskyddsombud att ta del av uppgifter som omfattas av tystnadsplikt enligt 7 kap. 13 § första stycket arbetsmiljölagen att ett förtydligande bör göras i sekretesslagen (1980:100). I 14 kap. 7 § sekretesslagen bör tillägget "elevskyddsombud som uppnått myndig ålder" införas i första resp. tredje stycket.

Utskottet föreslår att riksdagen med bifall till motion 1989/90:Ub11 yrkande 4 antar i bilaga 4 som Reservantens förslag betecknade lydelse till lag om ändring i sekretesslagen såvitt avser 14 kap. 7 §.

dels att moment 8 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

8. beträffande *ändring i 14 kap. 7 § sekretesslagen*

att riksdagen med bifall till motion 1989/90:Ub11 yrkande 4 antar i bilaga 4 som Reservantens förslag betecknade lydelse till lag om ändring i sekretesslagen såvitt avser 14 kap. 7 §,

7. Elevskyddsombudens ledighet för skyddsarbetet (mom. 9)

1989/90:UbU28

Ann-Cathrine Haglund, Birger Hagård och Ulf Melin (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 8 börjar med "Utskottet vill" och på s. 9 slutar med "yrkande 2" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser i likhet med motionärerna att elevernas medverkan i skolans skyddsverksamhet inte får inkräkta på undervisningen. Med en god planering av skyddsverksamheten bör det enligt utskottets mening vara möjligt att förlägga sammanträden i skyddskommittén m.m. utanför lektionstid. Respekten för skolans huvuduppgift, nämligen att förmedla kunskaper och färdigheter måste upprätthållas. Vad utskottet anfört om elevskyddsombudens ledighet för skyddsverksamheten bör riksdagen med bifall till motion 1989/90:Ub10 yrkande 2 och med anledning av proposition 1989/90:61 som sin mening ge regeringen till känna.

dels att moment 9 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

9. beträffande *elevskyddsombudens ledighet för skyddsarbetet* att riksdagen med bifall till motion 1989/90:Ub10 yrkande 2 och med anledning av proposition 1989/90:61 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

8. Finansiering av elevskyddsombudens utbildning (mom. 11)

Björn Samuelson (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 9 börjar med "Utskottet vill" och på s. 10 slutar med "den avstyrks" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser i likhet med motionärerna att det inte är realistiskt att utbildningen av elevskyddsombud skall finansieras med befintliga anslag. Arbetsmiljöarbetet får inte konkurrera med annan angelägen verksamhet i skolan. Utskottet anser därför att regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag om hur utbildningen av elevskyddsombud skall finansieras. Detta bör riksdagen med bifall till motion 1989/90:Ub11 yrkande 7 som sin mening ge regeringen till känna.

dels att moment 11 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

11. beträffande *finansiering av elevskyddsombudens utbildning* att riksdagen med bifall till motion 1989/90:Ub11 yrkande 7 och med anledning av proposition 1989/90:61 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

Ann-Cathrine Haglund, Birger Hagård, och Ulf Melin (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 11 börjar med "När det" och på s. 12 slutar med "3 och 4" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att elevers och lärares arbetsmiljö i största möjliga utsträckning skall vara sådan att den medverkar till att främja det som är skolans huvuduppgift, nämligen att ge alla elever goda kunskaper och färdigheter. Frågan om den fysiska miljön i skolan är därvid givetvis viktig. Enligt utskottets mening finns det dock andra faktorer som är av grundläggande betydelse för skolmiljön som helhet. Det gäller t.ex. sådana frågor som hur skolans regler utformas, vilka krav som ställs på eleverna och hur arbetet utvärderas i förhållande till uppsatta mål. Detta bör riksdagen med bifall till motion 1989/90:Ub10 yrkande 1 och med anledning av motionerna 1989/90:Ub218 delvis och 1989/90:Ub258 yrkandena 1, 3 och 4 som sin mening ge regeringen till känna.

dels att moment 13 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

13. beträffande *skolmiljön*

att riksdagen med bifall till motion 1989/90:Ub10 yrkande 1 och med anledning av motionerna 1989/90:Ub218 delvis samt 1989/90:Ub258 yrkandena 1, 3 och 4 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

10. Skolmiljön (mom. 13)

Eva Goës (mp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 11 börjar med "När det" och på s. 12 slutar med "3 och 4" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att många skolor i landet har en dålig arbetsmiljö. Enligt utskottets uppfattning är det väsentligt att skolan värnar om en god såväl fysisk som psyko-social arbetsmiljö. När det gäller den fysiska miljön ligger ansvaret i första hand på den kommunala ledningen. En förutsättning för en god psykosocial miljö är att hela skolans verksamhet grundar sig på ett demokratiskt arbetssätt. Rektorer med ett demokratiskt ledarskap och en god gemenskap mellan lärarna ger en god anda på en skola.

Både skolledning, lärare och elever måste vara engagerade i sin skolas verksamhet. Varje skolenhet bör därför ha en lokal styrelse som har beslutsrätt och ansvar för verksamheten i skolan. Makten över skolan skall således föras ned på den enskilda skolan och in i klassrummen. För att kunna överblicka och påverka vad som händer i skolan bör elevantalet vara ca 250—400 elever på de lägre stadierna, något större på högre skolvågar. Vad utskottet anfört om skolmiljön bör riksdagen med bifall till motion 1989/90:Ub258 yrkandena 1, 3 och 4 samt med anledning av motionerna 1989/90:Ub10 yrkande 1 och 1989/90:Ub218 delvis som sin mening ge regeringen till känna.

dels att moment 13 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

1989/90:UbU28

13. beträffande *skolmiljön*

att riksdagen med bifall till motion 1989/90:Ub258 yrkandena 1, 3 och 4 samt med anledning av motionerna 1989/90:Ub10 yrkande 1 och 1989/90:Ub218 delvis som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

Propositionens lagförslag

Förslag till

Lag om ändring i arbetsmiljölagen (1977:1160)

Härigenom föreskrivs i fråga om arbetsmiljölagen (1977:1160)

dels att 1 kap. 2 § samt rubriken till kapitel 6 skall ha följande lydelse,

dels att det i lagen skall införas två nya paragrafer, 6 kap. 17 och 18 §§, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

2 §

Vid tillämpning av 2 kap., 3 kap. 1—14 §§, 17 § andra stycket och 18 § samt 7—9 kap. skall med arbetstagare likställas

1. den som genomgår utbildning, *dock ej elev i lägre årskurs än årskurs 7 i grundskolan eller motsvarande,*

2. den som under vård i anstalt utför anvisat arbete,

3. värnpliktig och annan som fullgör i lag föreskriven tjänstgöring eller som deltagar i frivillig utbildning för verksamhet inom totalförsvaret.

Elever och vårdtagare som avses i första stycket 1 och 2 skall likställas med arbetstagare även vid tillämpning av 5 kap. 1 och 3 §§.

Elever och vårdtagare som avses i första stycket 1 och 2 skall likställas med arbetstagare även vid tillämpning av 5 kap. 1 och 3 §§. *I fråga om elever finns dessutom särskilda bestämmelser i 6 kap. 17 och 18 §§.*

I fall som avses i första och andra styckena skall vad i lagen sägs om arbetsgivare gälla den som driver den verksamhet i vilken arbetet utföres.

6 kap. Samverkan mellan arbetsgivare och arbetstagare

6 kap. Samverkan mellan arbetsgivare och arbetstagare m.m.

17 §

De som genomgår utbildning skall av huvudmannen för utbildningen ges tillfälle att genom elevskyddsombud medverka i skyddsverksamheten på arbetsstället, om det är rimligt med hänsyn till utbildningens art och utbildningsperiodens längd.

Elevmedverkan gäller dock inte elever i lägre årskurs än årskurs 7 i grundskolan eller motsvarande ungdomsutbildning.

18 §

Elevskyddsombuden utses av ele-

verna.

Huvudmannen för utbildningen skall se till att elevskyddsombuden får den utbildning och den ledighet som behövs för uppdraget.

Elevskyddsombuden har rätt till den information som behövs för uppdraget med undantag av information om uppgifter som är föremål för tystnadsplikt enligt 7 kap. 13 § första stycket. I fråga om uppgifter som är föremål för sekretess i det allmännas verksamhet gäller sekretesslagen (1980:100).

1989/90:UbU28

Bilaga 1

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1990.

Förslag till
Lag om ändring i arbetsmiljölagen (1977:1160) såvitt
avser 6 kap. 17 § andra stycket

Reservanternas förslag:

I lägre årskurs än årskurs 7 i grundskolan eller motsvarande ungdomsutbildning företräds eleverna av vårdnadshavarna.

Förslag till
Lag om ändring i arbetsmiljölagen (1977:1160) såvitt
avser 6 kap. 18 §

Reservantens förslag:

Elefskyddsombuden utses av eleverna.

Finns vid ett arbetsställe fler elevskyddsombud får ett av ombuden utses som elevhuvudskyddsombud med uppgift att samordna elevskyddsombudens verksamhet.

Huvudmannen för utbildningen skall se till att elevskyddsombuden får den utbildning och den ledighet som behövs för uppdraget.

Elefskyddsombud har rätt att påkalla det biträde från representant för rikstäckande elevorganisation som behövs för genomförandet av uppdraget.

Elefskyddsombuden har rätt till den information som behövs för uppdraget. De elevskyddsombud som ej uppnått myndighetsålder äger ej rätt till information om uppgifter som är föremål för tystnadsplikt enligt 7 kap. 13 § första stycket. I fråga om uppgifter som är föremål för sekretess i det allmännas verksamhet gäller sekretesslagen (1980:100).

Förslag till
Lag om ändring i sekretesslagen (1980:100) såvitt
avser 14 kap. 7 §

Reservantens förslag:

7 § Sekretess enligt 6 kap. 1–5, 7 och 8 §§, 7 kap. 8 och 11 §§ samt 8 kap. 2 och 8–10 §§ utgör inte hinder mot att myndighet fullgör vad som i lag är föreskrivet om skyldighet att lämna information till företrädare för arbetstagarorganisation *skyddsombud eller elevskyddsombud som uppnått myndig ålder*. Denna sekretess hindrar inte heller att myndighet lämnar sådan information till deltagare i särskilt organiserad arbetsanpassnings- och rehabiliteringsverksamhet på ett arbetsställe som behövs för verksamheten.

Är den, som erhåller uppgift med stöd av första stycket, knuten till myndigheten på det sätt som anges i 1 kap. 6 §, gäller för honom samma förbud att lämna ut eller utnyttja uppgiften som gäller hos myndigheten. Han får dock utan hinder av förbudet lämna uppgiften vidare till ledamot i organisationens styrelse, om han underrättar denne om förbudet. I sådant fall gäller förbudet också för styrelseledamoten.

Utan hinder av att förbud gäller enligt denna lag att lämna ut eller utnyttja uppgift får företrädare för arbetstagarorganisation, skyddsombud, ledamot av skyddskommitté, *elevskyddsombud som uppnått myndig ålder* eller den som deltar i arbetsanpassnings- och rehabiliteringsverksamhet på ett arbetsställe utnyttja uppgiften för sitt uppdrag. Därvid får han dock inte röja uppgiften för annan. Lag 1985:322.